

MESEC PROSTORA na
Oddelku za geografijo FF UL
**KONFLIKTI NA
PODEŽELJU**

**Kako konflikti na podežελju spodbujajo
iskanje rešitev in razvoj?**

19. oktober 2022
Filozofska fakulteta, Ljubljana

Mesec prostora na Oddelku za geografijo
Konflikti na podeželju - Kako konflikti na podeželju spodbujajo iskanje
rešitev in razvoj?

Urednica: dr. Irma Potočnik Slavič

Organizator: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Organizacijski odbor: dr. Simon Kušar, dr. Dejan Rebernik, Sara Mikolič,
Nejc Bobovnik, dr. Irma Potočnik Slavič

Oblikovanje in prelom: Lena Kropivšek

Avtorji fotografij: Lena Kropivšek, Sara Mikolič, dr. Uroš Stepišnik

Izdal: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Naklada: 50 izvodov

Oktober 2022

Mesec prostora na Oddelku za geografijo

Ministrstvo za okolje in prostor je leta 2014 podalo pobudo, da bi čas med Svetovnim dnevom Habitata (7. oktober) in Svetovnim dnevom mest (31. oktober) posvetili trajnostnemu prostorskemu razvoju. Oktober je tako postal Mesec prostora, katerega namen je izpostaviti vlogo in pomen prostora na različnih prostorskih ravneh in pri različnih človekovih dejavnostih, obravnavati prostorske procese in izzive, s katerimi se sooča Slovenija, pa tudi ozaveščati in izobraževati o vrednotah prostora. Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani se je pobudi Ministrstva za okolje in prostor pridružil že v prvem letu.

Slogan letošnjega Meseca prostora je: »Kje bi pa ti živel?« Ministrstvo za okolje in prostor želi z njim poudariti vlogo načrtovanja in urejanja prostora za ustvarjanje privlačnih, zdravih, udobnih, varnih in prijetnih bivalnih pogojev v mestih in na podeželnju ter za vse generacije. Ker imamo veliko želja, kje in kako bi živeli ter malo prostora, moramo s slednjim ravnati gospodarno in premišljeno.

Na zadnjo misel Ministrstva za okolje in prostor se izvrstno navezuje letošnje strokovno srečanje »Mesec prostora na Oddelku za geografijo«, ki prikazuje, razlaga in osmišlja (prostorske) konflikte, do katerih prihaja na podeželnju zaradi čedalje večjega števila funkcij in vedno več raznovrstnih uporabnikov tega prostora. Predstave o podeželnju, interesi in aktivnosti se zato pogosto križajo tudi zaradi različnih razmerij moči med akterji. Običajno konflikte dojemamo negativno, lahko pa so tudi dobri, zaželeni in povod za ustvarjalnost, inovacije in razvoj družbe ter posameznika.

Sodelujoči govorke in govorci bodo predstavili zanimive situacije, ki jih generirajo konflikti na podeželnju, predvsem pa iskanje načinov za njihovo preprečevanje in reševanje. Tako bodo predstavljeni rezultati ciljnega raziskovalnega projekta »Konflikti na podeželnju spodbujajo iskanje rešitev in razvoj«, ki ga sofinancirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (št. pogodbe V6-2029) in primeri, s katerimi se soočajo odločevalci, strokovni sodelavci na različnih ravneh, raziskovalci in civilna družba.

Mesec prostora na Oddelku za geografijo je tako tudi letos osrednji dogodek s področja prostorskega in regionalnega razvoja na Oddelku za geografijo, stičišče študentov geografije in sorodnih ved, sodelavcev na oddelku, deležnikov, s katerimi sodelujemo pri Katedri za regionalno analizo in planiranje, ter domačih in tujih strokovnjakov s področja prostorskega in regionalnega planiranja.

dr. Simon Kušar in dr. Irma Potočnik Slavič

PROGRAM

9.00 - 9.15

Pozdravni in uvodni nagovori

dr. Katja Vintar Mally, predstojnica Oddelka za geografijo UL FF
dr. Simon Kušar, vodja Katedre za regionalno planiranje, Oddelek za geografijo FF UL

Konflikti na podeželju: uvod v tematiko in rezultati raziskovanja

9.15 - 9.25

dr. Irma Potočnik Slavič (Oddelek za geografijo FF UL): Dojemanje konfliktov na občinski ravni.

9.25 - 9.35

Nejc Bobovnik (Oddelek za geografijo FF UL): Verjetnost za pojavljanje konfliktov.

9.35 - 9.45

Sara Mikolič (Oddelek za geografijo FF UL): Poročanje o konfliktih na podeželju v izbranih časopisnih medijih.

9.45 - 9.55

dr. Špela Guštin (Občina Izola): PodeŽELJE - igra odločanja in spreminjanja pokrajine.

9.55 - 10.05

dr. Mojca Foški (Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo): Ukrepi za razreševanje konfliktov na podeželju s pomočjo komunikacije.

10.05 - 10.15

dr. Andrej Udovč (Biotehniška fakulteta): Dojemanje konfliktov med akterji.

10.15 - 10.30

razprava
(moderira dr. Barbara Lampič)

10.30 - 11.00

odmor

Konflikti na podeželju: izkušnje razreševanja iz prakse

11.00 - 11.15

Peter Zajc (RRA Koroška, regionalna razvojna agencija za Koroško regijo, d. o. o.): Čigavo je Pohorje? Problematika voženj z motornimi vozili v naravnem okolju.

11.20 - 11.35

dr. Maruša Goluža (Geografski inštitu Antona Melika ZRC SAZU): Regionalni razvoj kot argument za načrtovanje državne prometne infrastrukture: vzroki za konflikte na primeru severnega dela tretje razvojne osi.

11.40 - 11.55

mag. Darijan Krpan (Ustanova fundacija BiT Planota, so.p.): Razvoj skupnosti z gradnjo partnerstev.

12.00 - 12.15

Nela Halilović (IPoP - Inštitut za politike prostora): Konflikti - ne glejte stran! Participacija kot orodje za zmanjševanje konfliktov.

12.20 - 12.35 dr. Damijan Denac (Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije): Kmetijstvo – za ali proti naravi?

12.40 - 12.55 Eva Šabec Korbar (Občina Pivka, Krajinski park Pivška presihajoča jezera): Vključevanje kmetovalcev v naravovarstvene ukrepe.

13.00 - 13.30 Razprava
(moderira dr. Simon Kušar)

13.30 - 15.00 odmor

15.00 - 16.30 **Tematska delavnica za študente**

dr. Alma Zavodnik Lamovšek, dr. Anton Perpar, Jana Breznik: Delavnica za študente 1: Soočanje različnih interesov v lokalnem okolju, predavalnica 233

Janja Rudolf, dr. Barbara Lampič, Lea Rebernik: Enostavna orodja in metode za ocenjevanje sposobnosti reševanja konflikta in prepoznavanje vlog različnih deležnikov, GIKL

Nejc Bobovnik (Oddelek za geografijo FF UL): Verjetnost za pojavljanje konfliktov.

Glavna raziskovalna in pedagoška področja, s katerimi se ukvarjam, so okoljska geografija, geografski informacijski sistemi ter regionalno in prostorsko načrtovanje. Poleg naštetih pa sodelujem še pri številnih drugih predmetih in projektih, najbolj aktivno pri proučevanju funkcionalno razvrstjenih območij ter ekološkega odtisa.

Pri asistentskem delu opazam največ konfliktov pri skupinskem delu študentov, kjer pogosto prihaja do nesoglasij. To je bolj opazno, če so skupine večje in slabše povezane, ali če navodila niso dovolj jasna.

dr. Damijan Denac (Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije): Kmetijstvo – za ali proti naravi?

Damijan Denac je od leta 2011 direktor DOPPS-a, največje nevladne naravovarstvene organizacije z 31 zaposlenimi in 3 naravnimi rezervati v upravljanju. Strokovno se ukvarja z varstveno biologijo, specifično z upravljanjem ogroženih populacij in obnovami degradiranih habitatov. Na Univerzi v Mariboru je habilitiran za področje ekologije.

Pri delu se redno srečujemo z vsakršnimi oblikami kršenja naravovarstvene zakonodaje in sodobnih usmeritev EU, tako neposredno na terenu kot pri načrtovanju in izvajanju različnih politik, vodarskih, kmetijskih, energetskih ipd. Medtem ko se zavzemamo za spoštovanje naravovarstvene zakonodaje, za javne ekosistemske koristi in za sodobne zelene razvojne priložnosti, redno prihajamo v konfliktne situacije z vplivnimi elitami, ki pod pretvezo javnega blaga koncentrirajo kapital, omejujejo resničen družbeni raz-

voj in perspektive mladih. V teh situacijah smo neredko izpostavljeni raznovrstnemu šikaniranju, »kaznovalnemu ukrepu« z namenom zmanjšati naš vpliv in moč organizirane civilne družbe. V kmetijstvu se srečujemo s paradoksom – na eni strani izgubljammo podeželje in male kmetije ter s tem samooskrbno in socialno perspektivo skupaj s kulturno krajino, istočasno pa smo s strani kmetijske oligarhije bombardirani o napihnjenih problemih, ki jih imajo naši kmetje zaradi zavarovanih območij in varstva narave. Pa se v resnici prav na varovanih območjih dogajajo največje gozdarske in kmetijske eksploatacije, marsikje celo na črno brez kakršnih koli posledic za izvajalce. Politike niso usmerjenje v reševanje konfliktov, temveč vodijo neredko v njihovo poglobljanje. Komu takšno »deljenje in vladanje« ustreza.

voj in perspektive mladih. V teh situacijah smo neredko izpostavljeni raznovrstnemu šikaniranju, »kaznovalnemu ukrepu« z namenom zmanjšati naš vpliv in moč organizirane civilne družbe.

V kmetijstvu se srečujemo s paradoksom – na eni strani izgubljammo podeželje in male kmetije ter s tem samooskrbno in socialno perspektivo skupaj s kulturno krajino, istočasno pa smo s strani kmetijske oligarhije bombardirani o napihnjenih problemih, ki jih imajo naši kmetje zaradi zavarovanih območij in varstva narave. Pa se v resnici prav na varovanih območjih dogajajo največje gozdarske in kmetijske eksploatacije, marsikje celo na črno brez kakršnih koli posledic za izvajalce. Politike niso usmerjenje v reševanje konfliktov, temveč vodijo neredko v njihovo poglobljanje. Komu takšno »deljenje in vladanje« ustreza.

dr. Mojca Foški (Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo): Ukrepi za razreševanje konfliktov na podeželju s pomočjo komunikacije.

Mojca Foški je doktorica prostorskih znanosti in višja predavateljica za področje prostorskega načrtovanja. Pri svojem strokovnem in raziskovalnem delu jo zanimajo predvsem izzivi na lokalni ravni, izvedbeni pristopi v prostorskem načrtovanju in regulatorni mehanizmi v urbanem in podeželskem prostoru. Trenutno se ukvarja s preučevanjem

spreminjanja rab prostora in drugih prostorskih struktur, sodeluje v bilateralnih projektih na področju prostorskega načrtovanja ter CRP projektih na področju regionalnega razvoja. Deluje tudi na mednarodnem področju ter objavlja znanstvene in strokovne članke v tuji in domači periodiki.

Trenutno se srečujemo s konfliktom med deležniki v procesu priprave občinskega prostorskega načrtovanja. Pojavljajo se različna nasprotovanja med deležniki glede predvidenih posegov v prostor, sami krajan pa tudi nimajo enotnega stališča glede varovanja kmetijskih zemljišč. Na eni strani je skupina kmetov, ki si prizadevajo stavbna zemljišča celo zmanjšati, s ciljem ohranjanja kmetijskih zemljišč, na drugi pa posamezniki, ki v stavbnih zemljiščih vidijo priložnost za zaslužek.

V prispevku bomo opozorili na možne ukrepe razreševanja konfliktov na podeželju. Pri tem bom opozorili na celoten proces od nastanka,

preko prepoznavanja konflikta, odločitvijo o razreševanju konflikta ter možnih načinov za njegovo razrešitev. V nadaljevanju bomo na primeru pokazali proces razreševanja konfliktov na podeželju s pomočjo delavnic s prebivalci. Opisali bomo tri oblike oz. pristope za izvedbo delavnic. Vsi trije pristopi so bili uporabljeni v procesu usklajevanja interesov ter izražanja potreb med krajan, krajevno skupnostjo in občino v teku priprave občinskega prostorskega načrta. Pokazali bomo tudi dejanski potek in rezultate delavnic ter podali priporočila za njihovo uporabo v prostorsko načrtovalskih procesih.

dr. Maruša Goluža (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU): Regionalni razvoj kot argument za načrtovanje državne prometne infrastrukture: vzroki za konflikte na primeru severnega dela tretje razvojne osi.

Od leta 2012 sem zaposlena na Geografskem inštitutu Antona Melika, ZRC SAZU. Na inštitutu se ukvarjamo z zelo različnimi temami, sama pa največ sodelujem pri projektih, v katerih se ukvarjamo z javnim potniškim prometom in preobrazbo malih industrijskih mest. Praktično vsi projekti, pri katerih sodelujem, na nek način temeljijo na participativnem raziskovanju, kar mi je zelo blizu. Na tak način akademsko delo približamo prebivalcem in obratno, dosegamo, da rezultati naših raziskav niso zgolj teoretične abstrakcije, temveč skušajo izboljšati razmere v praksi in v družbi. Prostorsko načrtovanje in participacija sta mi bila vedno blizu, zato je bila tudi moja študijska usmeritev prostorsko načrtovanje. Doktorski študij sem obiskovala na UL FGG, usmeritev grajeno okolje. V doktorski nalogi sem raziskovala konflikte pri umeščanju državne prometne infrastrukture v prostor.

Doktorske naloge sem se lotila z naivno predpostavko, da do konfliktov prihaja predvsem zato, ker prostorski načrtovalci v pripravo prostorskih načrtov premalo vključujejo javnost. Izkazalo se je, da je stvar precej bolj kompleksna, kot se zdi na prvi pogled. Da so konflikti praktično povsod in da so zelo nepredvidljivi. Ljudi, ne glede na njihovo ozadje, izobrazbo in vlogo v procesu načrtovanja, poleg razuma vodijo tudi drugi,

neracionalni, čustveni vzgibi, korist, globoko zakoreninjeni vzorci dojemanja sveta okrog nas, vrednote. Kar je za prometnika edina racionalna rešitev za umestitev ceste, je lahko za okoljevarstvenika naravna katastrofa, za prebivalca izguba doma ali kakovostnega kmetijskega zemljišča in za prometnega geografa zgrešena ideja, ker bi tako ali tako morali načrtovati železnico namesto še ene nove hitre ceste.

Regionalni razvoj je eden najpogostejših argumentov, s katerim odločevalci upravičijo odločitev o načrtovanju nove prometne infrastrukture. Na primeru odseka severnega dela tretje razvojne osi skozi Savinjsko dolino bom predstavila konflikte, ki so vzniknili tekom procesa umeščanja hitre ceste v prostor. Ti so bili zelo raznoliki: posledica različnih strokovnih stališč, ideologij, prepričanj, dojemanj razvoja in koristnosti participacije, pa tudi odraz različnih sektorskih politik, razvojnih ciljev različnih regij in občin. Participacija javnosti pri odločitvah o tako obsežnih spremembah v prostoru, kot je prometna infrastruktura, je zagotovo nujna in jo je treba zagotavljati in spodbujati. Poleg tega pa takšen načrtovalski proces zahteva tudi razpravo o tem, kaj pomeni regionalni razvoj v specifičnih družbeno-prostorskih kontekstih, kako nanj gledajo različne stroke, sektorji in teritorialne enote.

dr. Špela Guštin (Občina Izola): PodeŽELJE - igra odločanja in spreminjanja pokrajine.

Na Občini Izola pokrivam področje digitalizacije prostora, lokalnega energetskega koncepta in izdajam lokacijske informacije.

Eden najpogostejših konfliktov, s katerimi se sooča prav vsak zaposlen v občinski upravi, je neusklajena, pomanjkljiva in občasno zelo stara zakonodaja.

V predstavitvi je predstavljena računalniška igra z naslovom PodeŽELJE. V njej igralec odloča o treh spremembah v prostoru (gradnji nove ceste, spremembi prostorskega plana in gradnji igrišča za golf). Pri tem spozna mnenja in predloge ukrepov različno mislečih akterjev na podeželju in sprejema odločitve o teh predlogih. Igralec hitro ugotovi, da vsak ukrep nekaj stane in vpliva na videz pokrajine, z odločitvami pa niso

nikoli vsi povsem zadovoljni. Predstavljeni so tudi rezultati igranja igre med letoma 2017 in 2022, ko smo beležili rezultate igranja igre med študenti (N = 242 igranj).

Nela Halilović (IPoP - Inštitut za politike prostora): Konflikti - ne glejte stran! Participacija kot orodje za zmanjševanje konfliktov.

Nela Halilović je magistrica geografije in dela kot vodja projektov na IPoP – Inštitutu za politike prostora. IPoP je nevladna, svetovalna in raziskovalna organizacija na področju participacije, urbanih politik, ustvarjanja prostora in trajnostne mobilnosti. Nela dela na področju trajnostne mobilnosti, osredotoča se na spreminjanje potovalnih navad na kratke razdalje. Raziskuje, snuje in izvaja kampanje na nacionalni ravni za manj voženj z avtomobilom na razdaljah, primernih za hojo in kolesarjenje.

Prekomerna raba avtomobila za osebno mobilnost Slovencev je problem, saj prinaša številne neželene posledice na področju okolja, prostora, zdravja, gospodarstva. Tega se zaveda vedno več občin, ki želijo z novo infrastrukturo slediti paradigmi, ki namesto udobja vožnje z avtomobilom postavlja v ospredje infrastrukturo, prijaznejšo pešcem, kolesarjem in drugim dejavnostim. Pri

tem pogosto pride do navzkrižnih interesov različnih uporabnikov prostora, kar pripelje do konfliktov. To je pričakovano, saj s tem posegamo v njihov vsakdan in tako kot opuščanje katere koli navade, je spreminjanje potovalnih navad zelo stresno za posameznika in družbo.

Ljudje smo bitja navad in običajno se bojimo sprememb, zato so burni odzivi pri spreminjanju prostora in prometnih režimov pričakovani. Bolj ali manj utemeljena glasna stališča, ki jih izražajo različni uporabniki prostora, pa niso nujno slaba. Kadar jim zares prisluhnemo, so lahko pravzaprav koristna. To so ravno tisti ljudje, ki prostor najbolj uporabljajo in poznajo. Na tak način lahko prvotne načrte prilagodimo in uvedemo spremembe, ki so v skladu z njihovimi potrebami. Zato je pomembno, da ko naletimo na konflikte, ne gledamo stran.

mag. Darijan Krpan (Ustanova fundacija BiT Planota, so.p.): Razvoj skupnosti z gradnjo partnerstev.

Mag. Darijan Krpan, izvršni vodja Ustanove Fundacije BiT Planota, so.p., ima več kot 20 let izkušenj s pripravo in izvajanjem projektov na področju človeških virov, razvoja podeželja, podjetništva in nevladnih organizacij, pa tudi v projektih za spodbujanje socialne integracije prikrajšanih ljudi. Pripravljal in vodil je projekte v različnih EU in nacionalnih programih. V zadnjih letih je sodeloval pri vzpostavitvi mrež za razvoj podeželja, krepitvi mrež na področju socialne in zdravstva ter mrež za spodbujanje prostovoljstva. Vodil je pripravo strategije za nevladni sektor na Severnem Primorskem. V zadnjem času posveča veliko pozornosti razvoju nevladnega sektorja in socialne ekonomije v regiji.

Pri izvajanju projektov in drugem delu se v Fundaciji BiT Planota soočajo z številnimi izzivi, ki izvirajo iz:

- slabe povezanosti med nevladnim in javnim sektorjem: v regiji obstaja veliko NVO, pa tudi javnih zavodov, ki izvajajo svoje programe brez sodelovanja z drugimi; zato prihaja včasih do podvajanja podobnih programov pri uporabnikih (še posebej pri prikrajšanih skupinah) do zmede in nejevolje;

- v Goriški razvojni regiji obstaja tudi veliko nevladnih organizacij, ki izvajajo sorodne programe, a se pri izvajanju le-teh premalo povezujejo; obstaja veliko različnih interesov, zaradi česar neredko nastopajo težave pri iskanju skupnih rešitev.

V prispevku bodo predstavljeni nekateri pristopi in programi, ki jih v Fundaciji BiT Planota razvijajo za reševanje lokalnih problemov in izzivov: vzpostavitev in razvoj mrež in konzorcijev ter socialnega podjetništva kot modela za povezovanje različnih organizacij in skupin.

Sara Mikolič (Oddelek za geografijo FF UL): Poročanje o konfliktih na podeželju v izbranih časopisnih medijih.

Sara Mikolič, mag. geografije in doktorska kandidatka, asistentka-raziskovalka na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete, Univerza v Ljubljani, se raziskovalno posveča geografiji podeželja. Sodeluje pri različnih nacionalnih in evropskih projektih: novi pristopniki v kmetijstvo (NEWBIE, H2020; CELSA), socialno podjetništvo (SOCIALB, Erasmus KA), prožnost podeželskih skupnosti (REBOUND, Erasmus KA), aktiviranje deležnikov v upravljanju z vodami (AQUARES, INTERREG Evropa; Rusalka, LEADER/CLLD) in konflikti na podeželju (ciljni raziskovalni projekt Konflikti na podeželju).

Konflikti med novimi in že uveljavljenimi kmeti, mladimi in starejšimi kmeti, prišleki in staroselci na podeželju so le nekateri od konfliktov, ki me raziskovalno zanimajo in s katerimi se ukvarjam pri svojem delu. Izkušnja triletnega dela v občinski upravi hitro razvijajoče se občine pa me je tudi seznanila s konflikti na področju infrastruk-

ture in okolja.

Mediji pogosto poročajo o konfliktih. Analizirali smo različne rubrike treh izbranih časopisov (Večer, Dolenjski list, Kmečki glas), in sicer glede njihovega poročanja o konfliktih na podeželju za obdobje 2015–2020/21. V petletnem obdobju je bilo v Kmečkem glasu (zapisi iz celotne Slovenije) omenjenih 50, v Večeru (rubrika Podravje) 93 in v Dolenjskem listu (Dolenjska, Posavje, Bela krajina in Kočevsko-Ribniška) 144 konfliktnih dogodkov oz. zgodb. Konflikti se med seboj razlikujejo po: a. področju konflikta (izbrana regionalna medija največ poročata o konfliktih s področja infrastrukture in okolja, tematski časopis Kmečki glas pa o kmetijstvu, sledijo politike in predpisi), b. številu in tipu udeležencev, c. intenzivnosti (številu objav) ter d. trajanju (enkratno, večletno, ponavljajoč dogodek). Mediji poročajo predvsem o konfliktnem dogodku, redkeje pa o ozadju in o rešitvi konflikta.

dr. Irma Potočnik Slavič (Oddelek za geografijo FF UL): Dojemanje konfliktov na občinski ravni.

Na Oddelku za geografijo (FF UL) se kot predavateljica in raziskovalka ukvarjam s podeželjem, razvojnimi neenakostmi in neo-endogenim razvojnim pristopom, politikami razvoja podeželja (npr. LEADER/CLLD) in sodobnimi procesi na podeželju.

Sodobno podeželje je večfunkcijski prostor, v katerem raznovrstni akterji in deležniki želijo zadovoljiti svoje potrebe in pričakovanja. Njihove predstave o podeželju in njegovem razvoju so pogosto zelo nasprotujoče, zato med njimi vse pogostejše prihaja do nestrinjanj, ki lahko vodijo v konflikt. Pri svojem delu iščem odgovore na naslednja vprašanja: kako in zakaj nastajajo konflikti, zakaj so nekateri konflikti ponekod "nerešljivi", drugod pa enake razmere sploh ne vodijo v konflikt, ali je možno konflikte dojemati kot pozitivni operativni vmesnik?

Slovenske občine smo v letu 2021 povabili h kritičnemu razmisleku o pojavljanju konfliktov na podeželju. Aktivno se je odzvalo

109 občin: večinoma so na e-anketo odgovarjali strokovni sodelavci s področja okolja in prostora ter direktorji občinskih uprav. Anketiranci so med najpogostejše uvrstili: konflikte zaradi težav pri zagotavljanju zemljišč za gradnjo/posodobitev gospodarske javne infrastrukture (59), zelo razširjena sta tudi konflikta zaradi odlaganja odpadkov v naravo (46) in funkcionalno razvrednotenega prostora (44), sledijo konflikti zaradi pomanjkanja/ukinjanja storitev javne oskrbe (40), zaradi novogradenj za namen bivanja, gospodarskih in drugih objektov (36) in zaradi koncentracije, intenzifikacije in specializacije kmetijske proizvodnje (31). Rezultate anketiranja smo dodatno osvetlili z analizo središčnosti: prepoznali smo vzlišča pri vrstah konfliktov, razmerjih med udeleženci v konfliktih, načinih reševanja konfliktov ter glede potrebne oblike pomoči pri preprečevanju in razreševanju konfliktov. V dogovoru z naročnikom (MKGP) smo ugotovitve predstavili v interaktivni obliki.

Eva Šabec Korbar (Občina Pivka, Krajinski park Pivška presihajoča jezera): Vključevanje kmetovalcev v naravovarstvene ukrepe.

Eva Šabec Korbar je zaposlena na Občini Pivka kot višja svetovalka na projektu PIVKA. KRAS.PRESIHA, ki ga občina izvaja na območju Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera. Ukvarja se z aktivnostmi, vezanimi na varstvo dvoživk, netopirjev, turistično infrastrukturo v parku ter komunikacijskimi aktivnostmi in vodi delovno skupino za trajnostno kmetijstvo. Sodeluje pri uvajanju naravovarstvenih ukrepov na področju kmetijstva in pri drugih vsebinah, vezanih na razvoj ter upravljanje krajinskega parka.

Različna raba prostora in odsotnost komunikacije med akterji lahko vodi v konflikte. V krajinskem parku se srečujemo z različnimi interesi po rabi poljskih poti, potrebah po umeščanju objektov v odprti prostor, spre-

membo rabe zemljišč zaradi uvajanja naravovarstvenih ukrepov idr. Vse izpostavljene potrebe lahko vodijo v konflikte. Da se jim izognemo, skušamo deležnike vključevati in se pogovarjati z njimi.

V projektu PIVKA.KRAS.PRESIHA uvajamo naravovarstvene ukrepe na kmetijske površine ter vanje vključujemo lastnike zemljišč in upravljavce zemljišč. Z uvajanjem naravovarstvenih ukrepov deloma spreminjamo ustaljeno prakso kmetijske rabe. Zaradi spreminjanja ustaljenih praks in prilagoditve smo namenjali veliko pozornosti komunikaciji z lastniki ter upravljavci zemljišč, s čimer smo reševali dvome in preprečevali konflikt.

dr. Andrej Udovč (Biotehniška fakulteta): Dojemanje konfliktov med akterji.

Na Katedri za agrometeorologijo, urejanje kmetijskega prostora ter ekonomiko in razvoj podeželja (BF UL) se kot predavatelj in raziskovalec ukvarjam z ekonomiko kmetijskih gospodarstev, ekonomskimi vprašanji interakcij med kmetijsko dejavnostjo in okoljem ter razvojnimi problemi na podeželju.

Pri svojem delu iščem odgovore na naslednja vprašanja: kako in zakaj nastajajo konflikti, zakaj so nekateri konflikti ponekod "nerešljivi", drugod pa enake razmere sploh ne vodijo v konflikt, ali je možno konflikte dojemati kot razvojne sprožilce, ki vodijo do novih rešitev.

Izkušnje kažejo, da lahko različni akterji enake situacije dojemajo zelo različno. V

predstavitvi bom na podlagi izvedenih intervjujev med predstavniki občin, lokalnimi akcijskimi skupinami in kmeti poskusil predstaviti poglede, ki jih imajo različni deležniki na istovrstne konfliktne situacije.

Peter Zajc (RRA Koroška, regionalna razvojna agencija za Koroško regijo, d. o. o.): Čigavo je Pohorje? Problematika voženj z motornimi vozili v naravnem okolju.

Sem projektni vodja in radovednež na RRA Koroška, regionalni razvojni agenciji za Koroško regijo. Urejanje prostora, načrtovanje mobilnosti in športi na prostem so teme, s katerimi poskušam nizati projektno delo v smiseln mozaik.

Slovenijo smo razkosali na številne majhne koščke. Med drugim 212 občin s pripadajočimi institucijami. Na državni ravni pa na številna ministrstva, organe v sestavi in druge institucije z raznovrstnimi sektorskimi politikami. K temu dodajmo še številne lastnike zemljišč na eni strani (v gozdnem prostoru jih je več kot 461.000), na drugi pa pričakovanja »drugih« uporabnikov za »uživanje« istega prostora (npr. za preživljanje prostega časa ali nabiranje gozdnih plodov) ter na tretji strani - pričakovanja drugih živih bitij za

pravico njihovega obstoja v taistem prostoru.

Danes je znaten del Pohorja prepoznan kot naravovarstveno pomembno območje na državni in evropski ravni – med drugim spada v vseevropsko omrežje Natura 2000. Hkrati je priljubljeno območje za izvajanje športov na prostem. Še posebej perečo težavo predstavlja neurejeno področje voženj z motornimi vozili v naravnem okolju. Številni interesi na omejenem območju terjajo aktivno upravljanje in usklajevanje. To je trenutno omejeno na prizadevanja posameznikov in vsakokratno pridobivanje različnih projekt-nih finančnih virov. Nakazujejo pa se zametki sistemskih rešitev.

Delavnica za študente 1: Soočanje različnih interesov v lokalnem okolju.

Študenti so po omizjih soočeni z realnimi konflikti v prostoru, pri čemer vsako omizje predstavlja svoj konflikt. S pomočjo moderatorjev omizij in pripravljenega gradiva se študenti seznani s konfliktom, ga poskušajo razumeti, prepoznati deležnike ter poskusijo najti morebitne mediatorje konflikta in možnosti za njegovo razrešitev. Posamežno omizje se zaključí z razmislekom o podobnih konfliktih v njihovem lokalnem prostoru. Študenti tekom delavnice zamenjajo več omizij (predvidene 2–3 menjave). Sledi poročanje mediatorjev omizij o poteku in rešitvah posameznih konfliktov. Delavnica se zaključí s panelno razpravo.

Jana Breznik

Sem geografinja in prostorska načrtovalka, ki svojo akademsko delo kot raziskovalka in asistentka na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo združujem tudi s strokovnim delom v prostorsko načrtovalskem sektorju. Sodelujem predvsem pri izdelavi občinskih prostorskih načrtov, kar mi daje možnost prenosa realnih primerov iz prakse direktno k študentom kot tudi vključitev le-teh v raziskovanje.

Konflikti, s katerimi se srečujem pri svojem delu, so vezani predvsem na umeščanje novih ureditev v prostor. Medsektorski konflikti in usklajevanja, ki so ob nastanku neskladij potrebna, me vedno znova presenetijo, a mi hkrati predstavljajo izziv. Trenutno sodelujem tudi pri razreševanju konflikta, kjer je predvsem pomanjkanje participacije civilnega prebivalstva pri razvoju občine in kraja privedlo do večjih neskladij med občino in krajevno skupnostjo.

dr. Anton Perpar

Kot raziskovalec na Katedri za agrometeorologijo, urejanje kmetijskega prostora ter ekonomiko in razvoj podeželja Oddelka za agronomijo Biotehniške fakultete se že dalj časa ukvarjam z raziskovanjem različnih vsebin, povezanih z razvojem podeželja in ekonomiko kmetijstva, tako v okviru CRP kot tudi evropskih projektov, pa tudi s pripravo konkretnih programov razvoja podeželja in kmetijstva za neko lokalno območje. Kot asistent za predmete iz ekonomike in razvoja podeželja skušam to problematiko predstaviti tudi študentom.

Konflikti so stalnica v vsakdanjem življenju in nič drugače ni tudi na podeželju, ki vse bolj postaja prostor številnih, pogosto nasprotujočih si interesov in dejavnosti, načinov življenja, želja in pričakovanj. Sam se s konflikti srečujem na različnih ravneh: na različnih delavnicah za pripravo programov razvoja kmetijstva ali podeželja, pri pripravi strateških dokumentov kmetijske politike med odločevalci in kmeti, pri pripravi kmetijskih strokovnih podlag v procesih prostorskega načrtovanja, nenazadnje pa tudi v svojem bivalnem okolju, saj živim na podeželju in na kmetiji.

dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Alma Zavodnik Lamovšek je doktorica prostorskih znanosti in docentka za področje urejanja in načrtovanje prostora na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani. Vodi ali sodeluje pri številnih domačih in mednarodnih raziskavah, katerih rezultate tudi redno objavlja. Pri svojem delu se usmerja predvsem v raziskovanje sprememb in procesov rabe prostora, proučevanje poselitvenih vzorcev in urbanega omrežja ter v prostorsko planiranje na regionalni ravni. Kot del strokovne oziroma raziskovalne skupine je dobitnica mednarodne nagrade Maks Fabiani za leto 2015 ter priznanja Maks Fabiani za leto 2019.

Trenutno se srečujemo s konfliktom med deležniki v procesu priprave občinskega prostorskega načrtovanja. Pojavljajo se različna nasprotovanja med deležniki glede predvidenih posegov v prostor, sami krajani pa tudi nimajo enotnega stališča glede varovanja kmetijskih zemljišč. Na eni strani je skupina kmetov, ki si prizadevajo stavbna zemljišča celo zmanjšati, s ciljem ohranjanja kmetijskih zemljišč, na drugi pa posamezniki, ki v stavbnih zemljiščih vidijo priložnost za zaslužek.

Delavnica za študente 2: Enostavna orodja in metode za ocenjevanje sposobnosti reševanja konflikta in prepoznavanje vlog različnih deležnikov,

V prvem delu delavnice bomo študentom predstavili postopek reševanja večkriterijskih problemov odločanja na primeru konflikta, ki ga bodo študenti spoznali preko predavanj povabljenih gostov na Mesecu prostora. Preko korakov bodo določili kriterije ter glasovali o njihovi pomembnosti. Nato bomo predstavili še orodje DEXi, ki omogoča izdelavo raznovrstnih večkriterijskih modelov z jasno grafično predstavitvijo rezultatov. V drugem delu delavnice bomo skupaj s študenti izvedli metodo analize deležnikov (identifikacija deležnikov, pripisovanje vlog, interesa, moči in naklonjenosti) na tem primeru in komentirali najprimernejše obravnave posameznih skupin.

dr. Barbara Lampič

Od leta 2002 se na Oddelku za geografijo (FF UL) kot raziskovalka posvečam predvsem raziskovanju in projektom, vezanih na kmetijstvo, turizem, obremenjevanje okolja in trajnostni (prostorski) razvoj. Vodila sem proces razvoja in priprave prve nacionalne evidence funkcionalno razvrednotenih območij v Sloveniji. Od leta 2013 si kot vodja programa Trajnostni regionalni razvoj Slovenije skupaj s sodelavci prizadevamo za prepoznavnost in vidnejši vpliv geografske stroke v širšem družbenem prostoru.

Konflikti, ki nastanejo zaradi različnih

predstav in interesov, vezanih na prostor, so med bolj prepoznanimi in jih srečujemo tako v urbanem kot podeželskem prostoru. Hitre spremembe v gospodarstvu, standardov v industriji, prometu in drugih panogah, spreminjajočih rekreacijskih, turističnih, nakupovalnih, bivanjskih idr. navad - vse to vodi v vse številčnejše in pogosto nepredvidljive konfliktna situacije na različnih ravneh. Morda velja izpostaviti tudi konflikte med odločevalci samimi, npr. neusklajenosti različnih resorjev, ki zaradi nedomišljenih razvojnih ciljev in ukrepov ter s svojim delovanjem generirajo nove ali pa pospešijo obstoječe konflikte.

Lea Rebernik

Od leta 2019 sem zaposlena kot asistentka-raziskovalka na Oddelku za geografijo FF UL. Moje delo je usmerjeno predvsem v raziskovanje, ki ga izvajamo v sklopu Raziskovalnega centra na Oddelku. Z našim delom pokrivamo različne teme, ki se jih lotevamo tako preko raziskovalnih kot tudi preko aplikativnih projektov. Od leta 2020 sem vpisana v Interdisciplinarni doktorski študijski program Humanistika in družboslovje (področje Geografija), kjer

se v doktorski disertaciji ukvarjam z razvojnimi cikli funkcionalno razvrednotenih območij v Sloveniji. Le-to je eno izmed mojih glavnih raziskovalnih področij, poleg tega pa se ukvarjam tudi s potencialno onesnaženimi območji, trajnostnim razvojem in regionalnim razvojem.

Raziskovalno delo, s katerim se ukvarjam, se v glavni meri posveča rabi prostora in sobivanju različnih dejavnosti v njem, ki

imajo v različne (pogosto neusklajene) potrebe. To je zelo opazno tudi na primeru oživljanja funkcionalno razvrednotenih območij. V procesu oživljanja prihajajo v konflikt številni akterji, ki imajo različne interese glede samega procesa oživljanja in glede umeščanja nove dejavnosti (predvsem vrste dejavnosti) na območje, kar lahko predstavlja oviro, ki zavira ponovno

rabo območij. Na drugi strani pa lahko do samega konflikta pride že prej in je nastanek novega funkcionalno razvrednotenega območja posledica konflikta v prostoru.

Janja Rudolf

Na katedri za agrometeorologijo, urejanje kmetijskega prostora ter ekonomiko in razvoj podeželja (BF UL) se kot raziskovalka ukvarjam z modeliranjem večkriterijskih modelov odločanja, pretežno na področju kmetijske in okoljske politike. Sem doktorska kandidatka, ki v svoji dispoziciji zagovarjam možnost sočasne uporabe večjih SWOT analiz za potrebe odločanja v trajnostni razvojni politiki, na primeru uvajanja kolektivnih kmetijsko-okoljskih shem. Sodelujem v različnih nacionalnih (ARRS) in mednarodnih raziskovalnih projektih (Horizon, Interreg) ter strokovnih projektih po naročilu ministrstev. Poleg modeliranja se ukvarjam tudi s področjem kmetijske zemljiške politike in vrednotenja zemljišč. Sem članica Društva agrarnih ekonomistov Slovenije in sekretarka pri Združenju sodnih izvedencev in cenilcev kmetijske stroke Slovenije.

Pri raziskovalnem delu s konflikti na podeželju se sprašujemo, kateri so tisti kriteriji, s katerimi bi lahko opisali raznovrsten, pogosto si nasprotujoč pogled na podeželski prostor, ki v določenih primerih vodi v konflikte. Kot tudi, kako bi utežili tovrstne kriterije, da bi jim dodelili primerno pomembnost v slovenskem podeželskem prostoru. Kot primere konfliktov smo iskali take, ki so v različnih razvojnih fazah reševanja konflikta - od primera, ko se konflikt zdi nerešljiv tako z vidika okolja kot akterjev, do primera, kjer okolje podpira rešitev, akterji pa ne in nazadnje do primera, kjer okolje ne podpira rešitve, akterji pa jo. Prav tako razvijamo idejo sočasne uporabe večkriterijskega modela odločanja in metode analize deležnikov za boljše razumevanje priložnosti in tveganj, ki jih ima vloga akterjev pri vplivu na uspešno reševanje konfliktov na podeželju.

